

TASARIMDAN ÜRETİME GİDEN YOLDA KONSEPT OTOMOBİLLER



Otomobil fuarlarında firmalar, her yıl son model ürünlerini sergiler. Otomobil meraklılarının beğenisine sunulan modeller, teknolojinin en ileri noktasında ve tasarım açısından yeniliklerle dolu modellerdir. Bununla birlikte büyük otomobil fuarlarında firmaların son model ürünlerinin yanı sıra bir de konsept otomobiller de bulunur. Son model otomobiller aslında bu konsept otomobillerin, seri üretime taşınmış halleridir. Son derece çarpıcı, hatta bazen göze tuhaf görünen konsept otolar, hem kullanıcıların gözlerini okşar, hem de otomobil üreticisi firmaların gelecekte piyasaya süreceği yeni modeller hakkında fikir verir. Bu anlamda bu tarz otomobiller için sıklıkla söylenen “geleceğin otomobili” yakıştırmaları çok da yersiz değil.

Bir zamanlar yalnızca büyük üreticilerin ya da sıra dışı tasarımlarla ün kazanmış tasarımcıların gündeme getirdiği konsept otomobilleri, son yıllarda binek otomobilli üreten hemen hemen bütün markalarda görmek mümkün. Son yıllarda göze çarpan araçlar arasında yalnızca otomobiller değil, motosikletler de var. Bu modeller normal otomobillere göre çok daha göz alıcı, akılda kalıcı ama bir o kadar da pahalılar. Meraklılarına milyon dolarlarla ifade edilen fiyatlarda sunulan bu

pahalı araçlar için şu soruyu sorabiliriz: Bunlar yalnızca pahalı oyuncaklar mı, yoksa kullanışlı ve gerekli araçlar mı?

Günümüz piyasaları ve tüketici tercihleri, otomobil üreten firmaların yakından izlemek zorunda olduğu koşullar. Tasarımcılar yeni otomobiller tasarlarken tüketicilerin seçimlerini yakından izlemek zorunda kalıyorlar. Yeni tasarımların tüketici tercihleri üzerindeki etkisini görmek için konsept otomobiller güzel bir fırsat sunuyor.

Otomobillerin kimileri yalnızca güzel bir tasarım olarak kalıyor, kimileriye kısa sürede seri üretime geçebilecek konuma gelebiliyor. Son ürünün şekillendirilmesinde tüketicilerin beğenileri etkili oluyor. Konsept otomobil yapmanın değişik yolları var. En kolay ve ucuza mal edilen yöntem, firmaların hali hazırda ürettikleri modellerin parçalarından ve onların üretim süreçlerinden yararlanmak. Seri üretimi olan modellerin geliştirilmesinde kullanılan bir yol bu. Öte yandan son derece de-

gişik tasarımı ve radikal değişiklikler getiren modeller de sıklıkla görülebiliyor. Bu modellerde amaç yalnızca tasarımcıların yeni modellerini denemesi değil, araçların üretiminde kullanılan tekniklerin, hatta yeni malzemelerin kullanılması isteğine cevap vermek. Tasarımda otomobil için tümüyle yeni karoser kullanılabileceği gibi, yalnızca farların denendiği tercihler de kullanılabiliyor. Kimi zaman da konsept otomobiller yalnızca göze hoş görünmeleri için üretiliyorlar. Bunların seri üretimi yapılmıyor. Yalnızca göze hoş görünmesi ve ilgi çekmesi için yapılıyor. Tüketicinin önüne konmuş cici bicili paketlerdeki şekerler gibi, katıldıkları fuarlarda hoş bir izlenim bırakıyor, sonra da ortadan kayboluyorlar. Bu otomobillerin üretim amacı, firmanın imajını güçlendirmekten ibaret. Bununla birlikte, kimi zaman bu otomobillerin beklenmedik biçimde üretime konduğu da oluyor. Sözgelimi, "Cadillac Sixteen", sergilendiği zaman o kadar beğenilmiş, o kadar ilgi uyandırmıştı ki, üretici firma 16 silindirli ve 1000 beygir gücündeki bu modeli üretim planına dahil etmeye karar verdi. Bunun yanında kimi modeller ne kadar güzel olursa olsun ve beğeni toplansa toplansın, üretilemez oluyor. Sözgelimi, Buick Bengal o kadar yüksek maliyetlere ulaşıyor ki, satılamaz olarak kabul edilip üretilmiyor. Yeni tasarımların denendiği bu pahalı modeller, her şeye karşın üretiliyor ve fuarlarda sergileniyorlar. Firmalar yeni tasarımlarla sürekli yenilendiklerini ve kendilerini geliştirdikleri mesajını bu yolla müşterilerine duyurmuş oluyorlar.

Konsept otomobillerin üretilmesinde, geçmişten bugüne değişiklikler yaşandı. Başlangıçta yalnızca gerçek boyutlardaki maketler gibi görünen modellerin artık normal otomobillerden pek farkı yok. Eskiden yalnızca güzel görünen bir karosere önem verilirdi; öyle ki, çoğu zaman otomobillerin içi bitmemiş olurdu. Kimi konsept otomobillerde bazı kapıların sahte olduğu, model üzerinde görülen kimi parçaların işlevini yerine getirmediği hiç de alışılmadık bir şey değildi. Oysa, günümüzde, motorundan şasisine, kaportasından özel aksesuarlarına dek normal otomobiller gibiler. Her şeyiyle kullanıma hazır konsept otomobiller üretme fikrini 1990'larda Chrysler fir-

ması başlatmıştı. Firma, "PT Cruiser" gibi konsept modellerini sonradan seri üretime de taşıdı. Kısa süre içinde Infiniti ve Honda gibi firmalar onları izledi. Detroit'te yapılan 2001 Kuzey Amerika Uluslararası Otomobil Fuarı'nda (NAIAS) konsept olarak sergilenen birçok model, ertesi yıl seri üretime girmiş olarak sergilendi. Bunun tersi örnekler de var elbette. Sonuçta, konsept otomobillerin yalnızca deneme amaçlı yapıldığını ve o halleriyle ne üreticinin üretebileceği ne de tüketicinin kolayca alıp kullanabileceği modeller olduğunu unutmamak gerek. Buick Bengal ve Isuzu GBX gibi modeller, konseptlerin her zaman başarılı olamayacağının bir örneği.



Konsept Otomobil Yapmak

Konsept otomobillerin tasarımındaki ilk aşama, bir taslak çizmek. Modelin çeşitli taslakları değişik açılardan çiziliyor. Geçmişte kağıt üzerine kalemle çizilen taslaklar, teknoloji geliştikçe bilgisayarda tasarlanır olmuş. Bir sonraki aşamaysa otomobilin maketini hazırlamak. Tasarımın olgunlaştığı aşama maket aşaması. Modele eklenecek ya da çıkarılacak parçalara bu aşamada karar veriliyor. Bu aşamalardan geçen otomobilin yapımına başlanıyor. Kullanılabilir otomobiller olarak tasarlanırsalar da konsept otomobiller çoğu zaman uzun ömürlü yapılmıyor. Oto-



Volvo'nun "Sizin Konsept Otomobiliniz" (Your Concept Car) adını verdiği YCC modeli, kadın kullanıcıların ihtiyaçları ve tercihlerini daha iyi yansıtabilmesi için tamamı kadın olan bir tasarım grubu tarafından üretildi.

mobil fuarlarında sergilenmek amacıyla yapılan modeller, birkaç aylık ya da bir yıllık ömre sahip olarak düşünülüyor. Kimi parçaların vidayla tutturulması yerine yapıştırılması bile söz konusu olabiliyor. Sürücünün rahatlığı için bazı otomobil içi malzemeler, konsept otomobillere konulmayabiliyor. Binek otomobillerinde uyulması gereken dayanıklılık ve güvenlik standartlarını bu arabalarda bulmak zor. Bunun yerine konsept otomobillerde ön plana çıkan şey güzellik ve gösteriş. Bu otomobillerde kullanılan bazı şık parçaları ya da renkleri de normal binek otomobillerde göremiyoruz. Sözgelimi 2003 yılında Nissan'ın "Quest" modelinde kullanılan zemin malzemesinin, aynı sınıftaki "minivanların" günlük kullanımına uygun olmadığı, yalnızca güzel görünsün diye kullanıldığı eleştirileri yapılmıştı.

Konsept otomobillerde kullanılan renkler de yanıltıcı olabiliyor. Bu otomobillerin her şeyden önce dikkat çekmek gibi bir amacı var. Uzmanlar, bütün gözlerin bu araçların üzerine çevrilmesi için dış boyanın önemli olduğunu söylüyor. Yalnızca müşterilerin değil, fuar alanlarında dolaşan profesyonel fotoğrafçıların da ilgisini üzerine çekebilmek için konsept otomobillerin

gösterişli görünmesi gerekiyor. Yıllar içinde ilginin en çok parlak gri ve gümüş renkleri üzerinde yoğunlaştığı görülmüş. Her modelden otomobillerin şık görünmesini sağlayan bu renkler, tasarımcıların da gözdesi olmuş. Elbette büyük firmaların tasarımlarını beğenilmesi için güvendiği tek şey, otomobillerin rengi değil. Kısa sürede kataloğlara giren otomobillerin, otomobil fuarlarında dolaşması, tanıtımının yapılması, hatta müşteri tercihleri yönünde yeniden tasarlanması gerekiyor. Müşteri tercihlerinin ne olabileceği yönündeki çalışmalar kimi zaman ilginç sonuçlar da doğurabiliyor. Sözgelimi Volvo firması, kadın kullanıcıların gereksinimlerine ve beğenisine yönelik bir model üretmek amacıyla, yalnızca kadınlardan oluşan bir takım kurmuştu. "Sizin konsept otomobiliniz" (Your

Concept Car) adını taşıyan Volvo YCC, görünüşünün yanı sıra ekibiyle de dikkat çekmişti.

Konsept otomobillerin hizmet ettiği bir amaç da, tasarımcıların kendilerini ifade etme ve geliştirmeleri. Tasarım öğrencileri, konsept otomobiller yardımıyla hangi modelin uygulanabilir hangisinin uygulanamaz olduğunu görüyorlar. Kağıt üzerinde çok şık görünen bir tasarım, kimi zaman ya uygulanamaz oluyor ya da projeyi gerçekleştirmek için çok para harcanması gerekiyor. En ekonomik ve akıllı başında tasarımların konsept otomobillerde olduğu söylenemez elbette; öte yandan piyasa koşulları içinde kabul edilebilir olanlar üretiliyor ve müşterinin beğenisine sunuluyor. Bunu gerçekleştiremeyen modeller, değil üretime girmek, prototip olmaya bile hak kazanamıyor. Kağıt üzerinde kalan her çizim de tasarımcının yaptığı işi bir kez daha düşüncesine neden oluyor.

Otomobil fuarlarında gördüğümüz ve çok beğendiğimiz konsept otomobillerin geçirdiği aşamalar bunlar. Tasarımdan üretime giden süreçte, bir kısmının elenip bir kısmının yollara çıktığı bu araçlar otomobil dünyasının en hoş renkleri olarak kabul ediliyor. Parlak, çekici, gösterişli ve rüya gibi...

Gökhan Tok

Kaynaklar
<http://auto.consumerguide.com/auto/editorial/imho/index.cfm/act/opinion19>
<http://www.archinode.com/mitcar1.html>
http://www.nickpugh.com/nicks_content/nickpugh/buying_a_personal_concept_car/index.asp
<http://autos.msn.com/as/autoshow2004/article.aspx?xml=concept-car&shw=autoshow2004>



"Cadillac Sixteen", 16 silindiri ve 1000 beygir gücüyle bir konsept otomobil olarak tasarlandıysa da tüketicilerden gelen yoğun ilgi nedeniyle firmanın üretim listesine alındı.